

25.4.2022

VN/735/2022

EU:n biodiversiteettistrategian kansallisten sitoumusten valmistelu

Työryhmän kokous

Aika 6.4.2022, klo 9.00–12.00

Etäkokous (Teams)

Osallistujat

Mikko Kuusinen (puheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Saara Bäck (varapuheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Päivi Gummerus-Rautiainen	Ympäristöministeriö
Katja Matveinen	Maa- ja metsätalousministeriö
Ville Schildt	Maa- ja metsätalousministeriö
Jussi Laanikari	Maa- ja metsätalousministeriö
Riikka Juutinen	Uudenmaan ELY-keskus
Teija Jokinen	Varsinais-Suomen ELY-keskus
Meri Kallasvuo	Luonnonvarakeskus
Anna-Rosa Asikainen	MTK ry
Tuula Kurikka	Metsähallitus, Luontopalvelut
Niklas Björkqvist	Metsähallitus, Metsätalous Oy
Tiina Vuoristo	Metsäteollisuus ry
Paloma Hannonen	Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Jarkko Partanen	Suomen metsäkeskus
Markku Viitasalo	Suomen ympäristökeskus SYKE
Mai Suominen	WWF Suomi
Olli Ojala (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Hanna-Leena Keskinen (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Turo Hjerppe (pys. asiantuntijan sijaisena)	Ympäristöministeriö
Aino Lipsanen (sihteeri)	Ympäristöministeriö
Saija Koljonen (sihteeri)	Suomen ympäristökeskus SYKE

Vierailijat

Santtu Kareksela	Metsähallitus, Luontopalvelut
Ulla-Maija Liukko	Suomen ympäristökeskus SYKE
Saija Kuusela	Suomen ympäristökeskus SYKE
Kimmo Syrjänen	Suomen ympäristökeskus SYKE

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00.

2. Asialistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksen asialista ja edellisen kokouksen pöytäkirja.

- Sovittiin, että lisäykset ja muutosehdotukset pöytäkirjaan tehdään jatkossa nopeammin ja hyvissä ajoin ennen seuraavaa kokousta.
- Pöytäkirjasta tulisi käydä selkeästi ilmi osallistujien ehdotukset käsiteltäviin taustapapereihin keskustelun mukaisesti. Kirjalliset ehdotukset taustapapereihin otetaan huomioon jatkotyöstössä.
- Työryhmän loppuraportin koostaminen aloitetaan, kun elinympäristöt on ensimmäisen kerran käsitelty työryhmässä. YM tuottaa komissiolle toimitettavan määrämuotoisen sitoumuksen loppuraportin pohjalta.
- Edellisen kokouksen jälkeen Luonnonvarakeskus ja SYKE ovat aloittaneet vanhojen metsien kansallisten kynnysarvojen määrittämisen YM:n ja MMM:n ohjauksessa. Potentiaalisesti vanhoja ja luonnontilaisia metsiä sisältävien alueiden jättämisestä metsätaloustuotannon ulkopuolelle käydään poliittisen tason keskustelua.

3. OECM-alueet – määritelmä, Suomessa tehdyt tarkastelut ja toimenpide-ehdotukset

Biodiversiteettisopimuksen (CBD) strategiseen suunnitelmaan 2011-2020 sisältyy maa-, sisävesi- ja merialueiden suojelua koskeva kirjaus, jossa tuodaan esiin OECM-alueet suojelualueverkoston täydentämisessä (Aichi 11-tavoite). CBD osapuolikokous 2018 tehtiin päätös OECM-alueista, määriteltiin OECM-käsitteen ja -alueen kriteerit sekä hyväksyttiin ohjeet näiden suojelualueverkostojen tukevien alueiden tunnistamisen, tunnustamisen ja raportoinnin menettelyiksi.

Suomessa OECM-työryhmä on tehnyt esiselvityksen 2019-2021 ja ehdottanut aluetyppejä, jotka täyttävät OECM-kriteerit ja jotka vaativat jatkoselvitystä.

Toimenpide-ehdotuksena esitettiin, että Suomen kansalliseen sitoumukseen;

- 1) esitetään suoraan OECM-alueiksi soveltuvia kohdetyyppejä,
- 2) esitetään aluetyppejä, joita tullaan tarkentamaan kohdekohtaisen jatkoselvityksen jälkeen. Myös uusia OECM-alueityyppejä voi tunnistaa ja kehittää.

Esiin nousseita asioita ja kysymyksiä:

- Onko korien sisällöistä tehty määrällisiä arvioita? Sisältyvätkö esim. valtion retkeilyalueet 1. koriin?
V: Pinta-ala-arviot erilaisista kohteista on osittain hyvin arvioitu (Metsähallituksen ja Metsäkeskuksen kohteet), mutta osasta alueista (yksityisomisteiset) ei vielä ole kerättyä tietoa. Retkeilyalueet on huomioitu tarkastelussa.
- Kriteerit perusteltuja, mutta haasteena vaatimus rajauksesta ja hallinnasta. Nämä vaatimukset rajaavat ulos kohteita, joista olisi biodiversiteettiä. Esimerkiksi merituulivoimapuistojen alueet (liikkumis- ja kalastuskieltoalueet) voivat nostaa biodiversiteettiä, mutta hallintasuunnitelma puuttuu.

Olemassa oleva paikkatietorajaus ei toimi esimerkiksi puolustusvoimien suoja-alueilla, koska koko alue ei täytä kriteereitä – pienempi osa taas täyttäisi kriteerit.

V: Uusia, kriteerit täyttäviä OECM-alueita voidaan kehittää ja kohdekohtaista tarkastelua tarvitaan lisää mm. esimerkiksi nostettujen kohteiden osalta. Luontoarvoja suojaavia alueita voidaan rajata OECM-alueeksi hallinnollisen paikkatietopäätöksen pohjalta.

- Tavoitteena tulisi olla ensisijaisesti olemassa olevien korien läpikäynti. Kori 1 löytyy jo tilastoista (METI), ja se lienee selkein toteuttaa. Millä aikataululla sitoumustyön jälkeen tehtävä työ (erityisesti korit 2–4) on ajateltu tehtäväksi? Puolustusvoimien paikkatieto ei välttämättä ole julkista, putoaako pois OECM kohteista? Uusien OECM-alueiden kehittäminen on suuri työ, joten jatkotarkastelu kannattaa pohjata jo tehtyyn työhön.
- Luken Tutkimusmetsät on lausuntokierroksen kommenttien perusteella jätetty jatkotyössä pois tarkastelusta.
- Kytkeytyminen seurantaan ja raportointiin on tärkeää. Maanomistajan päätösvallan säilyminen on ensisijaista.
- Paikkatiedollisten puutteiden ei tulisi olla esteenä käytännön määrittelyssä.
- Kansallinen ja kansainvälinen työ ei-tiukan-suojelun osalta epäselvää, mitkä alueet voidaan tuoda kansallisesti mukaan määritelmään? Vesistöjen suojavaoähykkeet, sertifioinnin kohteet suojaavat monimuotoisuutta, miksi niitä ei lasketa?

V: OECM-alueet voidaan CBD:n kriteerien mukaisina laskea mukaan sitoumuksen pinta-alatavoitteeseen, mutta kriteereiden tulee tällöin täytyä. Koska asia on muillekin maille uusi, keskustelua komission suuntaan kriteerien tulkinnasta ja hyväksymismenetelmistä tarvitaan. Korista 4 ja myös korien ulkopuolelta on mahdollista nostaa OECM-kohteita (esimerkkinä vesistöjen suojavaoähykkeet), mikäli niiden paikkatietorajauksen, hallintapäätöksen ja in situ-luontoarvojen osalta voidaan kehittää käytäntöjä niin, että OECM-kohteiden kriteerit täyttyvät. Eli käytännössä: mikä tahansa kohde voidaan nimetä OECM-kohteeksi, kun kriteerit täyttyvät. Korit eivät suoraan rajaa siis alueita pois OECM- ehdotuskäsittelystä, mutta työryhmä on tarkastelussaan käsitellyt jo varsin laajan joukon mahdollisia kohdetyyppejä ja tunnistanut niihin liittyvät kehittämistarpeet, jos niitä OECM-alueiksi halutaan kehittää.

- Metsäkeskuksella muissa arvokkaissa elinympäristöissä on kohteita (metsät ja korvet). Näissä ei ole vielä vesistöjen suojavaoähykkeitä mukana.
- YM hyväksyy OECM -alueen hallinnoivan tahon esityksestä, status annetaan näiden lähtötietojen perusteella. OECM-statuksesta ei siten seuraa lisärajoitteita.
- Onko tietoa, miten muissa maissa sovelletaan OECM-käsitettä? Soveltaminen pitäisi olla yhdenmukaista, jotta kansainvälinen aluesuojelun toteuman vertailu olisi mahdollista.

V: OECM-alueiden soveltaminen on kaikilla maille alkuvaiheessa, ja soveltamisen yhdenmukaistamista tullaan varmasti tekemään työn edetessä eri maissa.

Puheenjohtaja ehdotti jatkotarkastelua pienemmällä osallistujajoukolla. Kiinnostuneita tahoja pyydettiin ilmoittautumaan sihteereille 8.4. mennessä ja ehdottamaan tärkeitä sidosryhmiä myös työryhmän ulkopuolelta.

4. Metsät, suot ja kalliot – suojelualueverkosto

Metsät. Punaisen listan lajien esiintymät painottuvat Etelä-Suomeen, jossa suojeltua metsämaata vähän (2,7 %). Rannikko ja lehtokeskukset erottuvat kartoissa. Indikaattorilintulajien osalta samansuuntainen tulos. Lehdot ja harjumetsät (harjumetsien valorinteet), valtaosa suojelun ja rajoitetun käytön ulkopuolella. Runsashiilisimmät metsät sijaitsevat Etelä-Suomessa puustoon varastoituneen hiilen osalta, ei suoraan kuitenkaan linkity siis monimuotoisuuteen. Toimenpide-ehdotukset: Etelä- ja Keski-Suomen alueellinen painottaminen. METSO-ohjelman rahoitustasoa tulisi korottaa, edistää oikeasuuntaisesti metsien suojelua, kuitenkin kohteita voisi laajentaa nykyisestä. Hiilikorvauksen lisääminen METSO-ohjelmaan parantaisi tarjontaa ja edistäisi monimuotoisuustavoitteita.

Suot. Suojelutilanne: Tunturi-Lapin soiden suojelutilanne (> 80 %) paras, Metsä-Lapissa noin 45 %, muuten alueellisesti 10–15 % suojelussa. Uhanalaisia lajeja Ahvenanmaalla ja Pohjois-Suomessa karttatarkastelun perusteella. Lähdelajeista uhanalaisia Pohjois-Suomessa ja Uudellamaalla. Turpeen hiilivarasto kuusikertainen verrattuna metsiin. Toimenpide-ehdotukset; Kokonaiset suoekosysteemit tulisi priorisoida, hydrologian merkitystä tulisi korostaa.

Kalliot. Suojeluun ei ole päätyntä kallioluonnon kannalta merkittävin osa, vaikka 12–18 % kallioluonnosta on suojeltu valtakunnallisesti. Kalkkikalliot merkittävänä luontotyyppinä, vaikka suojeluprosentti korkea (33–45 %), loput tulisi turvata. Sama koskee serpentiinikallioita. Kallioista 99 % on karuja keskiravinteisia kallioita, joissa ei ole uhanalaisiksi arvioituja luontotyyppisiä. Monimuotoisuusarvoiltaan parhaille kallioalueille tarvitaan lisäsuojelua. Uhanalaisia lajeja eniten Lounais-Suomen kalkkikallioilla. Toimenpide-ehdotukset: Kalkki- ja serpentiinikallioiden suojelutasoa tulee parantaa.

Esiin nousseita asioita ja kysymyksiä:

- Ensimmäisessä vaiheessa ei hankkeessa lähdetty määrittelemään hehtaaritavoitteita, sillä paikkatietotyö ja taustojen selvittäminen on ollut keskiössä. Tärkeää pohtia henkilöstötarpeet myös käytännön toimijoiden kanssa.
- Suojelutilastot metsissä (suot erikseen), tulisiko poimia erikseen kivennäismaat, ei jaotteluna metsämaa ja kitumaa? Kategoriat ovat päällekkäisiä eli suojeluprosentteja ei voi esimerkiksi laskea yhteen. Suojeluprosentteja voidaan laskea siis eri tavoin aineiston pohjalta.
- Punaisen listan lajeissa korostuvat suurempien kaupunkien lähialueet, tietopuutteita on paljon. Mitä tällainen aineisto kertoo? Havainnointi-intensiteetti suurten kaupunkien lähellä on otettu huomioon, mutta näillä aineistoilla joudutaan etenemään, koska tarkempaa tietoa ei ole.
- Onko indikaattorilintulajeiksi valittu vanhojen metsien lajit, vaikka vanhojen metsien suojelu on erotettu metsien suojelualueverkoston käsittelystä omaksi aiheekseen? Indikaattorimetsälintulajeissa on useita vanhojen metsien lajeja, johtuen kokonaisuuden tarpeesta eli mukaan lukien vanhojen metsien suojelutarpeet.
- Harjumetsien suojelussa hoitotoimet ovat tärkeitä, tämä on huomioitu KOKASU-raportissa.

- Hiilipitoiset metsät: myös talousmetsissä on paljon biomassaa puustossa. Mitä puuston biomassaa kertoo biodiversiteettiarvoista? Soiden osalta hiilinäkökulma on ymmärrettävämpi. Hiilitarkastelu on alustava, sen pohjalta ei tulisi tehdä alueellista painopistetarkastelua.
- Tieto heikosti suojelualueverkostossa edustetuista ja pienialaisista luontotyypeistä pitäisi nostaa selvemmin esiin, mihin ne painottuvat? Pienellä pinta-alalla voitaisiin tehdä paljon. Kallioista harvinaisten luontotyyppien näkökulma hyvin esillä.
- Mitä muut suojelualueet kuin Natura-alueet ovat? Miten tunnistetaan muut kuin maa-aineslailla turvatut arvot, joita ei ole aiemmin huomioitu? Natura-alueista ja kallioiden maa-aineslakia koskevista asioista voi lähettää tarkempia kysymyksiä. YM käy läpi muut kuin Natura-alueet, jotka ovat suojelussa eli jos on muulla tavoin turvattu, niin inventointi tulossa osana Natura IX-päivitystä.
- Soiden osalta hydrologinen kokonaisuus tärkeä, mutta haasteena on, miten näitä kokonaisuuksia voidaan turvata vapaaehtoisesti.
- Painopiste jatkoissa ja suojelutarpeissa on etelässä, pohjoisessa tilanne parempi. Tämä ei tarkoita, että tilanne on Pohjois-Suomessa tarpeellisella tasolla turvattu. Suojelualueverkosto turvaa luontotyyppejä, mutta uhanalaisia lajeja on silti paljon.
- Huomioitava, että ELY-keskusten resurssitarpeet on pidettävä mielessä. Helmi-ohjelman resursseista ei mainintaa vielä. Suoluontotyyppien ennallistaminen on kallista, jos tarkastellaan pinta-alallisesti tarpeita.
- Helmi-hankkeissa on vuonna 2021 toteutettu 17 500 ha (49 M€) hankkeita. Lisänä noin 20 htv normaalin ELY-keskusten henkilöiden työmäärän lisäksi. Tämä on ollut jo haastavaa, eikä hehtaarimäärää esimerkiksi suoraan voi lisätä henkilöstön lisäresursseilla. METSO-ohjelman jatkossa 40 000 ha (2025–2030) lisähehtaareita, päästään noin 100 000 hehtaariin kokonaisuudessaan.
- Muiden kuin suojelualueiden merkitys, esim. talousmetsien luonnonhoito turvaa myös biodiversiteettiä.
- METSO vapaaehtoisuuden perusteella tärkein, tarvitsee rahoitusta. Taustapaperin mukaan suojelua tulisi kohdentaa nykyverkostossa heikosti edustettuihin alueisiin, mutta jää epäselväksi mitä alueet ovat. Tarkempi tieto tarpeen mm. vaikutusten arvioimista varten.
- Vain vapaaehtoinen suojelu tulisi olla keinona. Edistämisen mekanismit ja ohjaukset tulisi myös tunnistaa ja kuvata tarkemmin.
- Suojeltavista kallioista viranomaisen tekemä rajauspäätös tarvitaan, jos suojelua tehdään luonnonsuojelulain kautta.
- Rajoitetun käytön käsittelyssä tarkoitus osoittaa, että peitteiset metsänkäsittelytavat parhaita, jolloin vähemmän pirstoutumista esiintyy.
- YM Leila Suvantolaan voi olla yhteydessä LSL uudistuksessa tarkemmin esim. rantojen suojelualueiden kohteista.
- Resurssien tarve ja saatavuus sekä vaikutusten arviointi tulisi saada mahdollisimman pian mukaan.
- Hiilikorvauksesta tehty politiikkasuositus.

- Hajaantuuko monimutkainen asia, hiilipitoisuus ja monimuotoisuus? Missä määrin hiilipitoisuus kannattaa siis nostaa metsissä esiin? Hiilen huomiointi monimuotoisuuden turvaamisessa on mahdollista ja kannattaa pitää mielessä.
- Olisi tarve saada lisää tietoa siitä, millainen vaikutus laajempien alueiden ja hiilikorvausten painottamisella olisi METSO-suojelun kohdentamiseen ja monimuotoisuushyötyihin, kun resurssit ovat todennäköisesti jatkossakin rajalliset.
- Monesta toimenpide-ehdotuksesta puuttuu toteutusmekanismi. Esimerkiksi OEEM-määrittelyllä ainoastaan todetaan alueen vallitseva tilanne, ei luoda uusia rajoitetun käytön alueita.
- Valtion maiden Natura-alueilla tehdään luontotyyppi-inventoinnit. Edustavuudeltaan merkittäväksi tai sitä paremmaksi Natura-luontotyyppiä olevaksi kuvioksi luokitellut metsiköt jätetään metsätaloustoiminnan ulkopuolelle, jos toimet heikentävät luontotyyppin edustavuutta. Poikkeuksena on harjumetsä-luontotyyppiä luokitellut kuviot, niillä harjoitetaan metsätaloutta myös edustavuudeltaan merkittäviksi tai sitä paremmiksi luokitelluilla kuvioilla. Natura-alueita, joiden toteutustapa on muu kuin luonnonsuojelulaki, ei tulisi taannehtivasti muuttaa luonnonsuojelulailla toteutettavaksi.
- Suojelualueiden osalta tiestön kunnossapidon tarve ja maanomistajan osallistuminen tiestön ylläpitoon vähenee huomattavasti. Mutta hiilivarastointi-tuen osalta tulisi tiestö pitää esim. metsäpalojen sammutusten vuoksi paremmassa kunnossa ja maanomistajan tulisi osallistua tähän.
- Etelä-Suomessa kaskeaminen ja muut varhaiset metsänkäytön muodot ovat heikentäneet metsäluontotyyppien ekologista laatua ja vähentäneet vanhojen metsien pinta-alaa jo varhain, kun taas Pohjois-Suomessa vastaavat muutokset ovat alkaneet paljon myöhemmin ja jatkuvat edelleen. Kun tarkastellaan kangasmetsien uhanalaisuusarviota 50 v tarkastelujaksolla ja otetaan huomioon negatiivinen trendi, esiin nousevat koko maan tasolla vanhat lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat sekä nuoret kuivat kankaat. Toiveena tällainen jatkotarkastelu.
- Meripuolella hiilirikkaiden ympäristöjen huomioiminen suojelussa on haastavaa, koska eniten hiiltä varastoivat järviruokokasvustot. Niiden suojelu ei kaikkialla ole kannattavaa eikä mahdollistakaan. Tunnistettava sekä biodiversiteetin että hiilen varastoinnin ja ravinteiden sitomisen kannalta arvokkaat järviruokokosteikot ja mietittävä miten järkevä kompromissi kasvustojen poistotarpeen kanssa saavutetaan.

5. Metsät, suot ja kalliot – lajien ja luontotyyppien suojelutaso

Yhteensä tarkastelussa noin 180 yksikköä (lajia tai luontotyyppiä), joista 30 % osuus lasketaan. Eli noin 55 yksikköä tulee saada suojelutasolta tai kehitysuunnalta positiiviseksi. Yksiköissä on yhteensä 56 luontotyyppiä, noin 70 lintua ja loput ovat muita lajeja. Toimenpiteet priorisoituna, jos trendi saadaan positiiviseksi 10 % lisäyksellä. Kustannusvaikuttavuus, jossa jo tehtävät kunnostustoimet lähtökohtana. Jos kokonaispinta-ala (esim. aapasuot) on suuri, jolloin vaikuttavuuden lisäämiseksi tarvitaan suuret pinta-alat, vaikka kustannus per hehtaari on alhainen – ei tulisi kustannusvaikuttavuudeltaan laskelmissa priorisoiduksi. Lajien osalta tarvitaan tarkemmin suunniteltuja ratkaisuja ja linkitystä elinympäristöihin.

Asiakohdasta ei käyty aikataulusyistä keskustelua.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.05. Seuraava työryhmän kokous on 6.5.2022 klo 9-13.30.

OECD-työpajaan ilmoittautuneet ja ehdotetut henkilöt:

Terhi Koskela, Luonnonvarakeskus

Katja Matveinen, Maa- ja metsätalousministeriö

Ville Schildt, Maa- ja metsätalousministeriö

Mervi Heinonen, Metsähallitus Luontopalvelut

Tuula Kurikka, Metsähallitus Luontopalvelut

Niklas Björkqvist, Metsähallitus Metsätalous Oy

Tiina Vuoristo, Metsäteollisuus ry

Anna-Rosa Asikainen, MTK ry

Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto

Markku Viitasalo, Suomen ympäristökeskus SYKE

Saija Kuusela, Suomen ympäristökeskus SYKE

Heikki Myöhänen, Tornator

Tuomas Kara, UPM

Mai Suominen, WWF